

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta (HE 170/2025 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 8/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Johannes Koskenniemi, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen, oikeusministeriö
- oikeusneuvos Jukka Sippo, korkein oikeus
- hovioikeudenneuvos Anna-Maija Ruohoniemi, Helsingin hovioikeus
- käräjätuomari Pekka Rekola, Helsingin käräjäoikeus
- johtava hallintovouti Tommi Talvitie, Ulosottolaitos
- lakimies Joonas Koskivirta, Yleisradio Oy
- asiantuntija Anu Tuukkanen, Amnesty International, Suomen osasto ry
- tutkija Anu Kultalahti, Finnwatch ry
- juristi Tytti Oras, Suomen Journalistiliitto ry
- väitöskirjatutkija Samuli Kulmala, Helsingin yliopisto
- professori (emerita) Tuula Linna

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Syyttäjälaitos
- Suomen Asianajajat

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Viitetiedot

Lakivaliokunta on käsitellyt aihetta aiemmin lausunnoissaan LaVL 7/2021 vp ja LaVL 23/2022 vp.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta. Lailla pantaisiin täytäntöön julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemista ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä koskeva direktiivi (ns. SLAPP-direktiivi).

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 7.5.2026, jolloin direktiivi on pantava Euroopan unionin jäsenvaltioissa täytäntöön.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet direktiivin (EU) 2024/1069 julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä. Direktiivin tarkoitus on ehkäistä rajat ylittäviä strategisia häirintätarkoituksessa nostettuja kanteita (ns. SLAPP-kanteita). Niissä on kyse siviilikanteista, jotka eivät perustu aitoon oikeussuojan tarpeeseen, vaan niillä pyritään rankaisemaan julkiseen keskusteluun osallistumisesta tai ehkäisemään siihen osallistumista. Kohteina ovat tyypillisesti toimittajat ja kansalaisyhteiskunnan toimijat.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi erillislain säätämistä. Ehdotettu laki sisältää oikeusjärjestyksemme kannalta uusia oikeussuojakeinoja.

Lakivaliokunta pitää direktiivin ja ehdotetun sääntelyn tavoitetta sananvapauden turvaamisesta erittäin tärkeänä ja kannatettavana, sillä SLAPP-kanteessa on kyse oikeudenkäyntiin ryhtymisestä ilman oikeussuojan tarvetta tarkoituksin vaientaa yhteiskunnallista keskustelua tai rangaista siitä. Tuomioistuimet ja oikeudenkäyntimenettely valjastetaan tällöin melko kapeasti määritellyn hylättävän tarkoituksiperän tavoittelemisen välineeksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että tällaiset kanteet voidaan tunnistaa ja hylätä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samalla on tärkeää, ettei oikeutettujen kanteiden nostamista rajoiteta.

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin. Lisäksi valiokunta ehdottaa sääntelyn täydentämiseksi uuden lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Soveltamisala

Ehdotettua uutta lakia sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia ja jotka perustuvat osallistumiseen julkiseen keskusteluun. Sitä ei ehdoteta sovellettavaksi kansallisiin asioihin eikä myöskään muihin kuin edellä mainittuihin riita-asioihin tai rikosasioihin.

Soveltamisala on kapea, mikä todennäköisesti merkitsee sitä, että uusi laki tulee sovellettavaksi verraten harvoin. Lakivaliokunta pitää ehdotettua soveltamisalaa kuitenkin perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Esityksestä ilmenee, että Suomessa ei tiettävästi ole nostettu kanteita, jotka täyttäisivät SLAPP-kanteen edellytykset (s. 23). Tätä selittää osaltaan se, että suomalainen riitaprosessi sisältää entuudestaan suojakeinoja ja suojaavia tekijöitä, joita kaikissa unionin jäsenvaltioissa ei ole ollut. Lisäksi SLAPP-tyyppisissä asioissa on Suomessa yleensä kyse rikosasioista. Edellä esitetyt seikat puoltavat valiokunnan mielestä sitä, ettei uuden lain soveltamisalaa uloteta kansallisiin riita-asioihin. Soveltamisalaa ei ole myöskään perusteltua ulottaa rikosasioihin, sillä se olisi merkittävä direktiivin täytäntöönpanoa laajempi muutos nykytilaan ja edellyttäisi perusteellista ja huolellista harkintaa ja valmistelua.

Vakuus

Direktiivin mukaisesti vastaajalle ehdotetaan oikeutta vaatia vakuutta niiden oikeudenkäyntikulujen varalta, jotka kantaja saatetaan velvoittaa maksamaan vastaajalle. Tarkoitus on turvata se, että vastaaja saa tuomitut oikeudenkäyntikulut perittyä kantajalta. Oikeudenkäyntikuluvakuus on oikeusjärjestyksemme kannalta uusi oikeussuojakeino.

Ehdotetun sääntelyn mukaan vaatimus vakuuden asettamisesta on tehtävä valmistelun aikana (7 §). Esityksen valiokuntakäsittelyssä ehdotusta on pidetty ankarana, minkä vuoksi on tuotu esiin, että erityisestä syystä vakuutta tulisi voida vaatia myöhemminkin.

Valiokunta kuitenkin puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettua ratkaisua. Vakuus kattaa vastaajan oikeudenkäyntikulut, jotka käytännössä yleensä aiheutuvat pääosaksi oikeudellisen avustajan käyttämisestä. Oikeudellisen avustajan velvollisuuksiin kuuluu valmistelun aikana huomauttaa päämiehelleen mahdollisuudesta vaatia vakuutta ja tarvittaessa kiinnittää sen yhteydessä huomiota hänelle aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen määrään. Se, että vakuutta voisi vaatia vielä valmistelun jälkeenkin, sopisi huonosti myös ehdotetun sääntelyn systematiikkaan.

Häirintäkannemaksu

Ehdotetussa laissa säädetään häirintäkannemaksusta, jonka tuomioistuimien voi tuomita kantajan maksettavaksi, jos kantaja panee vireille väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin (12 §). Häirintäkannemaksun määrä on vähintään 1 000 ja enintään 50 000 euroa. Häirintäkannemaksu täydentää muita oikeussuojakeinoja ja vahvistaa osaltaan kieltoa käyttää oikeudenkäyntimenettelyä väriin tarkoituksiin. Ehdotetulla maksulla pannaan täytäntöön direktiivin vaatimus, jonka mukaan kantajalle on voitava tuomita tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia seuraamuksia.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Kysymyksessä on uusi sanktioluonteinen taloudellinen seuraamus. Koska maksu tuomitaan siviiliprosessuaalisia menettelysääntöjä noudattaen, sitä voidaan luonnehtia siviilioikeudelliseksi sanktioksi.

Lakivaliokunnalla ei ole huomauttamista ehdotetun häirintäkannemaksun vähimmäis- ja enimmäismäärään. Valiokuntakäsittelyssä on tullut pohdittavaksi, tulisiko kantajalle häirintäkannemaksun tuomitsemisesta aiheutuva mainehaitta ottaa huomioon häirintäkannemaksun määrää alentavana tekijänä. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tätä perusteltuna, sillä häirintäkannemaksua tuomittaessa arviointitilanne poikkeaa rangaistuksen tuomitsemisesta. Rangaistusta tuomittaessa voidaan ottaa huomioon tuomiota edeltävä mediahuomio, jonka syntymiseen vastaaja ei ole voinut vaikuttaa. Kun kantajalle tuomitaan häirintäkannemaksu, tilanne on toinen, koska kantaja voi ottaa mediahuomion mahdollisuuden huomioon kanteen nostamista harkitessaan. Lisäksi kantajalle aiheutuva kielteinen julkisuus tapahtuu yleensä vasta häirintäkannemaksun tuomitsemisen jälkeen, jolloin sitä ei voida siten luotettavasti arvioida tai ottaa huomioon häirintäkannemaksua tuomittaessa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta, jos häirintäkannemaksun perusteena oleva menettely saattaa täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön (13 §:n 2 mom.). Tarkoituksena on varmistaa, ettei rikosprosessi esty häirintäkannemaksun vuoksi (ks. HE, s. 43).

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa katsonut, että ehdotettua häirintäkannemaksua on perusteltua arvioida vastaavin perustein kuin hallinnollisia rangaistusseuraamuksia koskevaa sääntelyä (ks. PeVL 8/2026 vp). Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että kaksoisrangaistavuuden kieltö kattaa myös samaa tekoa koskevat rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset (ks. PeVL 8/2026 vp, jossa viitataan PeVL 17/2013 vp ja PeVL 15/2014 vp). Perustuslakivaliokunta korostaa kaksoisrangaistavuuden kiellon ja erityisesti sitä koskevan tuomioistuinikäytännön merkitystä ehdotetun säännöksen soveltamisen kannalta. Estettä ei olisi perustuslakivaliokunnan mukaan sillekään, että häirintäkannemaksu olisi ensisijainen rikosprosessiin nähden.

Lakivaliokunta toteaa, ettei häirintäkannemaksu ole seuraamus rangaistavaksi säädetystä teosta, vaan väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin vireillepanosta. Väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin vireillepanoa ei ole kriminalisoitu. Jos kantaja syyllistyisi SLAPP-oikeudenkäynnissä esimerkiksi todistusaineiston vääristelemiseen, häirintäkannemaksun tuomitseminen ei estäisi rangaistuksen vaatimista myöhemmin todistusaineiston vääristelemisestä, sillä häirintäkannemaksu tuomitaan eri perusteella (ks. myös HE, s. 43).

Lakivaliokunta katsoo, että kaksoisrangaistavuuden kieltö (ne bis in idem -kieltö) kattaa samaa tekoa koskevat rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset ja ulottuu myös häirintäkannemaksun kaltaisiin seuraamuksiin. Kysymys on tällöin sen arvioimisesta, ovatko häirintäkannemaksun ja rikosprosessin perusteena olevat teot samat. Sen arvioiminen, ovatko kyseessä samat teot, kuuluu tuomioistuimelle, jonka on otettava arvioinnissa huomioon aiempi oikeuskäytäntö, erityisesti korkeimman oikeuden ennakkoratkaisut, ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö. Tapauksen yksityiskohdat ratkaisevat, onko kysymys samasta teosta vai ei. Koska arvioitavana olevien tilanteiden ja rikosnimikkeiden kirjo

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

on hyvin laaja, on tärkeää, että tuomioistuin kuvaa menettelyn, johon häirintäkannemaksu perustuu, jotta myöhemmässä rikosprosessissa on mahdollista arvioida, onko kysymys samasta teosta.

Saadun selvityksen mukaan ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että oikeudenkäynnin perustuminen väärinkäyttöön on siinä määrin kiinteässä yhteydessä johonkin asianosaisen rikostunnusmerkistön täyttävään menettelyyn, että häirintäkannemaksun tuomitseminen saattaa estää myöhemmän rikosprosessin kaksoisrangaistavuuden kiellon perusteella. Tämän vuoksi esitykseen sisältyy ehdotettu säännös. Esimerkiksi jos siviilikanteessa esitetään perättömiä loukkaavia väitteitä, joita ei ole aikaisemmin arvioitu rikosprosessissa, on mahdollista, että kunnianloukkauksen tunnusmerkistö täyttyy. Tällaisessa tilanteessa häirintäkannemaksun tuomitseminen saattaa tilanteesta riippuen estää myöhemmän rikosprosessin.

Häirintäkannemaksua ei kuitenkaan lakivaliokunnan mukaan ole aiheellista säätää ensisijaiseksi rikosprosessiin nähden, sillä on perusteltua jättää tapauskohtaisen harkinnan varaan, onko tarkoituksenmukaisempana pidettävä häirintäkannemaksun tuomitsemista vai sen jättämistä tuomitsematta rikosprosessia silmällä pitäen. Ehdotettu sääntely mahdollistaa tällaisen tapauskohtaisen harkinnan, sillä häirintäkannemaksu voidaan tuomita ensisijaisena seuraamuksena, vaikka menettely saattaisikin täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön, mutta se mahdollistaa myös rikosprosessin ensisijaisuuden. Lakivaliokunta pitää ehdotettua säännöstä perusteltuna.

Häirintäkannemaksun täytäntöönpano

Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, ettei esitykseen sisälly häirintäkannemaksun täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä (ks. PeVL 8/2026 vp). Lakivaliokunnan tulee perustuslakivaliokunnan mukaan täydentää sääntelyä tältä osin.

Edellä esitettyyn viitaten lakivaliokunta ehdottaa jäljempänä tarkemmin kuvatuin tavoin ehdotetun sääntelyn täydentämistä häirintäkannemaksun täytäntöönpanoa sekä sen raukeamista koskevilla säännöksillä (uusi 2. lakiehdotus).

Ratkaisujen julkaiseminen

Ehdotetun sääntelyn mukaan hovioikeuden ja korkeimman oikeuden on julkaistava helppokäyttöisessä muodossa ja sähköisesti tuomiot, joilla asia lopullisesti ratkaistaan ja jotka koskevat ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia oikeudenkäyntejä. Direktiivin täytäntöönpanossa ei ole tältä osin liikkumavaraa, sillä se edellyttää julkaisemaan kaikki tuomiot, jotka on antanut joko muutoksenhakutuomioistuin tai ylimmän asteen tuomioistuin. Tuomioistuinratkaisujen julkaisemisen tarkoituksena on lisätä tietoisuutta SLAPP-kanteista ja tarjota tietolähde SLAPP-kanteista (johdantokappale 47).

Ehdotettu säännös merkitsee sitä, että korkeimman oikeuden on julkaistava myös muut kuin ennakkopäätökset. Valiokuntakäsittelyssä tulkinnanvaraisena on pidetty sitä, tuleeko myös hovioikeuden ratkaisu, jolla jatkokäsittelylupaa ei ole myönnetty, julkaista. Hallituksen esityksessä on katsottu, että direktiivi perustaisi tällaisen velvollisuuden (s. 45). Viime kädessä

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

kysymyksen ratkaisee kuitenkin unionin tuomioistuin. Valiokunnan mielestä hallituksen esittämä ratkaisu siitä, että tällaisetkin ratkaisut on julkaistava, on tulkinnanvaraisessa tilanteessa perusteltu.

Suhde Euroopan neuvoston suositukseen

Euroopan neuvosto on antanut suosituksen CM/Rec(2024)2 vastatoimista SLAPP-kanteille (Recommendation on countering the use of strategic lawsuits against public participation). Suositus sisältää hyvin yksityiskohtaisen lainsäädäntökehiksen.

Euroopan neuvoston suositus ei ole oikeudellisesti sitova eikä Suomessa ole saadun selvityksen mukaan toistaiseksi ryhdytty sen täytäntöönpanoon. Oikeuslähdeopillisesti suositusta pidetään ainoastaan sallittuna oikeuslähteenä. Suosituksen käyttämiselle lakia sovellettaessa ei siten ole estettä, mutta tällöin on huomattava, että suosituksessa on omaksuttu SLAPP-kanteista laaja käsitys, joka kattaa riita-asioiden lisäksi rikosasiat ja hallinto-oikeudelliset asiat. Lisäksi suosituksen menettelyä ja oikeussuojakeinoja koskevat säännöt poikkeavat osaksi direktiivistä ja lakiehdotuksesta.

Euroopan neuvoston suosituksen voidaan arvioida täydentävän direktiivin sääntelyä. Valiokunta toteaa, että SLAPP-kanteiden tunnistamisen ja ilmiön ymmärtämisen kannalta hyödyllisiä ovat suosituksen kohdat 8—9 (SLAPP-tunnusmerkit) ja kohdat 10—19 (SLAPP-kanteiden jaottelu ja luokittelu).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta (Uusi)

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentin 3 momentissa säädetään muista rahamääräisistä seuraamuksista, maksuista ja korvauksista, joiden täytäntöönpanoon sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja edellä yleisperusteluissa esitettyyn viitaten lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentin 4 kohtaa täydennetään hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitetulla häirintäkannemaksulla kyseisen maksun täytäntöönpanon mahdollistamiseksi. Häirintäkannemaksun lisääminen kyseiseen säännökseen on perusteltua, sillä häirintäkannemaksu rinnastuu lain systematiikassa lähinnä järjestyssakkoon.

4 b §. Seuraamusten raukeaminen. Pykälässä säädetään sellaisten lain soveltamisalaan kuuluvien seuraamusten raukeamisesta, joiden raukeamisesta ei säädetä muualla lainsäädännössä. Raukeamisella tarkoitetaan sitä, että seuraamuksen täytäntöönpanotoimia ei enää voida jatkaa raukeamisajan jälkeen.

Pykälän 1 momentissa säädetään rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen, rikosuhrimaksun, oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 54 §:ssä tarkoitetun järjestyssakon ja uhkasakkolain nojalla tuomitun uhkasakon

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

raukeamisesta. Näiden seuraamusten täytäntöönpano raukeaa viiden vuoden kuluttua seuraamusta koskevan lainvoimaisen ratkaisun antamispäivästä. Seuraamukset raukeavat myös silloin, jos maksuvelvollinen kuolee. Valiokunta ehdottaa, että myös tätä momenttia täydennetään hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitetulla häirintäkannemaksulla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 170/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy uuden 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on suojella julkiseen keskusteluun osallistuvia henkilöitä selvästi perusteettomilta vaatimuksilta ja väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä riita-asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia.

Tällä lailla pannaan täytäntöön julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa riita-asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia ja jotka perustuvat osallistumiseen julkiseen keskusteluun.

Tätä lakia ei sovelleta rikosasioissa eikä syyteasian yhteydessä käsiteltävän rikoksesta johtuvan yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittelyssä.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelyssä ja muutoksenhaussa lisäksi mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *riita-asialla, jolla on rajat ylittäviä vaikutuksia*, siviili- tai kauppaoikeudellista riita-asiaa, jossa vähintään yhdellä asianosaisista on kotipaikka muualla kuin Suomessa tai jossa kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat eivät liity Suomeen;

2) *julkiseen keskusteluun osallistumisella* luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, taiteen ja tutkimuksen vapautta tai kokoontumis- ja yhdistymisvapautta koskevan oikeuden käyttämisen yhteydessä antamia lausumia tai harjoittamaa toimintaa ja mitä tahansa siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea yleistä mielenkiintoa koskevassa asiassa, joka vaikuttaa yleisöön siinä määrin, että yleisö voi oikeutetusti olla kiinnostunut siitä;

3) *väärinkäyttöön perustuvalla oikeudenkäynnillä* oikeudenkäyntiä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on julkisen keskustelun vaientaminen tai estäminen tai siitä rankaiseminen ja jossa todellisena tarkoituksena ei ole oikeussuojan saaminen.

4 §

Asian käsittelyn kiireellisyys

Tuomioistuimen on ratkaistava 5, 7 ja 8 §:ssä tarkoitettut vaatimukset ilman aiheetonta viivytystä.

5 §

Kanteen hylkääminen varhaisessa vaiheessa

Vastaajalla on oikeus vaatia, että tuomioistuin hylkää häntä kohtaan esitetyn kanteen tai sen osan valmistelun aikana oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla selvästi perusteettomana.

Tuomioistuimen on kuultava kantajaa käsitellessään 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta sen arvioimiseksi, onko kanne tai sen osa selvästi perusteeton.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

6 §

Vakuuden asettaminen

Jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä velvoitteesta muuta johdu, tuomioistuin voi vastaajan vaatimuksesta velvoittaa kantajan asettamaan määräajassa ulosottomiehelle vakuuden oikeudenkäyntikuluista, jotka kantaja voi joutua korvaamaan vastaajalle. Jos kantaja ei aseta vakuutta, kanne jätetään tutkimatta.

Harkitessaan vakuuden asettamista ja sen määrää tuomioistuimen on otettava huomioon oikeudenkäynnin väärinkäyttöluonteeseen viittaavat seikat, kantajan oikeus saada asiansa ratkaistuksi tuomioistuimessa, asianosaisten asema ja vaara oikeudenkäyntikulujen jäämisestä vastaajan kannettavaksi.

7 §

Vaatus vakuuden asettamisesta

Vaatus 6 §:ssä tarkoitetun vakuuden asettamisesta on tehtävä valmistelun aikana. Vaatus on perusteltava.

Vaatimuksessa on esitettävä erittely jo suoritetuista toimenpiteistä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja arvio jatkossa aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista.

8 §

Vakuuden korottaminen

Jos 6 §:n mukaisesti asetettu vakuus osoittautuu riittämättömäksi, se tuomioistuin, jossa pääasia on vireillä, voi vastaajan vaatimuksesta korottaa kantajan asetettavaksi määrättyä vakuutta.

Vaatimuksessa on esitettävä erittely jo suoritetuista toimenpiteistä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista ja arvio jatkossa aiheutuvista oikeudenkäyntikuluista.

Vaatimuksen ratkaisemiseen ja korotettuun vakuuteen sovelletaan, mitä 6, 9 ja 10 §:ssä säädetään.

9 §

Menettely vakuuden asettamisessa

Tuomioistuimen annettua 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun määräyksen asia tulee vireille ulosotossa kantajan hakemuksesta.

Vakuuden asettamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 43 ja 44 §:ssä säädetään.

Ulosottomiehen on ilmoitettava tuomioistuimelle, kun kantaja on asettanut vakuuden.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

10 §

Suorituksen ottaminen vakuudesta

Suorituksen ottamista vakuudesta koskeva asia tulee vireille ulosotossa vastaajan hakemuksesta. Ellei vastaaja ole hakenut tuomion täytäntöönpanoa vuoden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen tuomio on tullut lainvoimaiseksi, vakuus on palautettava kantajalle.

Suorituksen ottamisessa vakuudesta sekä vakuuden säilyttämisessä ja palauttamisessa noudatetaan muutoin soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren 3 luvun 45 ja 46 §:ssä säädetään.

11 §

Vastaajan tukeminen oikeudenkäynnissä

Tuomioistuin voi vastaajan pyynnöstä varata sellaiselle yhdistykselle, muulle yhteisölle tai säätiölle, jonka tarkoituksena on suojella tai edistää julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden oikeuksia, tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa.

12 §

Häirintäkannemaksun tuomitseminen

Kantaja, joka panee vireille väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin, voidaan tuomita maksamaan vähintään 1 000 ja enintään 50 000 euron suuruinen häirintäkannemaksu.

Häirintäkannemaksu voidaan tuomita riippumatta siitä, onko kanne hylätty 5 §:n nojalla tai onko kantaja määrätty asettamaan 6 §:ssä tarkoitettu vakuus.

Häirintäkannemaksu voidaan tuomita, jos oikeudenkäynti kokonaisuutena arvioiden perustuu väärinkäyttöön. Harkitessaan häirintäkannemaksun tuomitsemista ja sen suuruutta tuomioistuimen on otettava huomioon oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema sekä kantajan menettely kokonaisuudessaan.

13 §

Häirintäkannemaksun jättäminen tuomitsematta

Tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta, jos sen tuomitseminen olisi kohtuutonta.

Tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta myös, jos maksun perusteena oleva menettely saattaa täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön.

14 §

Menettely häirintäkannemaksua tuomittaessa

Tuomioistuin määrää häirintäkannemaksun pääasian ratkaisun yhteydessä. Päätös on perusteltava.

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Tuomioistuimen on kuultava kantajaa ennen häirintäkannemaksun määräämistä.

15 §

Kolmannessa valtiossa aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Tuomioistuin voi velvoittaa kolmannen valtion tuomioistuimessa väärinkäyttöön perustuvan oikeudenkäynnin vireille panneen kantajan, jonka kotipaikka on Euroopan unionin ulkopuolella, korvaamaan vastaajalle tuossa asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Vaativuudesta 1 momentissa tarkoitettu korvausvelvollisuudesta ei voida tutkia niin kauan kuin asia on vireillä kolmannen valtion tuomioistuimessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia voidaan tutkia käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä 1 momentissa tarkoitettua suomalaisessa tuomioistuimessa tutkittavan asian kantajalla on kotipaikka.

16 §

Ratkaisun julkaiseminen

Hovioikeuden ja korkeimman oikeuden on julkaistava helppokäyttöisessä muodossa ja sähköisesti tuomiot, joilla asia lopullisesti ratkaistaan ja jotka koskevat tämän lain soveltamisalaan kuuluvia oikeudenkäyntejä.

17 §

Muutoksenhaku

Päätökseen, jolla 5 §:ssä tarkoitettu vaatimus on hylätty, haetaan muutosta samassa yhteydessä kuin käräjäoikeuden tuomioon tai lopulliseen päätökseen, jollei tuomioistuin määrää, että muutosta haetaan erikseen.

Edellä 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuun vaatimukseen annettuun päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta.

Muutoksenhaussa täytäntöönpanotoimeen sekä ulosottomiehen päätökseen 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua asiassa sovelletaan, mitä ulosottoaaren 11 luvussa säädetään.

Häirintäkannemaksua koskevaan ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Valiokunnan uusi lakiehdotus

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 3 momentin 4 kohta ja 4 b §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 416/2025, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien muiden rahamääräisten seuraamusten, maksujen ja korvausten täytäntöönpanosta:

4) oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 54 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko ja julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta annetun lain (/) 12 §:ssä tarkoitettu häirintäkannemaksu;

4 b §

Seuraamusten raukeaminen

Rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, rikosuhrimaksu, oikeudenkäymiskaaren 14 luvun 7 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 54 §:ssä tarkoitettu järjestyssakko, ja uhkasakkolain nojalla tuomittu uhkasakko ja julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta rajat ylittäviltä häirintäkanteilta annetun lain 12 §:ssä tarkoitettu häirintäkannemaksu raukeavat viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä. Mainittu seuraamus raukeaa myös maksuvelvollisen kuollessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2026 vp

Helsingissä 26.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila